

Sygn. akt IV CSK 528/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący)
SSN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)
SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa S. P. i J. P.
przeciwko "D." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 12 maja 2016 r.,
skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 lutego 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej oddalenia powództwa w odniesieniu do odsetek za opóźnienie za okres od dnia 17 stycznia 2004 r. do dnia 5 września 2010 r. (pkt I) i w tym zakresie oddala apelację;**
- 2. oddala skargę kasacyjną w pozostałym zakresie;**
- 3. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania w sprawie.**

UZASADNIENIE

Powodowie S. i J. P. wystąpili przeciwko stronie pozwanej - "D." – Spółce z o.o. o pozbawienie tytułu wykonalności. Jako tytuł ten wskazali wyrok Sądu Okręgowego z dnia 6 marca 2003 r., zmieniony następnie wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 5 czerwca 2003 r. i zaopatrzony obecnie w klauzulę wykonalności na rzecz strony pozwanej. Według powodów, należność objęta tym tytułem uległa przedawnieniu (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.).

Sąd Okręgowy uwzględnił w całości żądanie powodów po dokonaniu następujących ustaleń faktycznych.

W dniu 6 marca 2003 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo wytoczone przez [...] Towarzystwo Ubezpieczeń [X] SA przeciwko powodom – wspólnikom spółki cywilnej – Firma Transportowa „M.”. Wyrok ten został następnie zmieniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 5 czerwca 2003 r. w ten sposób, że zasądzono od obecnych powodów na rzecz wspomnianego ubezpieczyciela kwotę 79.645,25 zł z odsetkami za wyszczególnione w wyroku okresy. Ubezpieczyciel ten połączył się następnie z innym towarzystwem ubezpieczeniowym („Y”) i nastąpiło przejście majątku poprzednika prawnego na tego nowego ubezpieczyciela. Sukcesja uniwersalna obejmowała także wierzytelność poprzednika wobec obecnych powodów. Przejęta spółka została wykreślona z rejestru w dniu 10 października 2003 r., a postanowienie o wykreśleniu stało się prawomocne w dniu 18 listopada 2003 r. W dniu 19 kwietnia 2011 r. Towarzystwo Ubezpieczeń „Y.” zbyło na podstawie umowy cesji wierzytelność wobec obecnych powodów na rzecz „D.” spółki z o.o., pozwaną w obecnym procesie. Nowy wierzyciel złożył w dniu 5 września 2013 r. wniosek o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Apelacyjnemu z dnia 5 czerwca 2003 r. na podstawie art. 788 k.p.c. i wniosek ten został uwzględniony, a w dniu 6 grudnia 2013 r. wierzyciel ten złożył wniosek o wszczęcie egzekucji.

W ocenie Sądu Okręgowego, powództwo opozycyjne okazało się uzasadnione, doszło bowiem do przedawnienia roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym zgodnie z art. 125 § 1 k.c. Przewidziany w tym przepisie dziesięcioletni termin przedawnienia rozpoczął bieg w dniu 5 czerwca 2003 r.,

a przedawnienie nastąpiło już w dniu 5 czerwca 2013 r., a więc przed złożeniem przez nowego wierzyciela (cesjonariusza) w ostatnim kwartale 2013 r. wniosku o nadanie klauzuli wykonalności i wniosku o wszczęcie egzekucji.

W wyniku uwzględnienia apelacji strony pozwanej Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego i oddalił powództwo. Poszukując daty początkowego biegu terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z art. 125 § 1 zdanie pierwsze k.c., Sąd stwierdził, że bieg ten rozpoczął się w dniu 16 stycznia 2004 r., tj. w chwili uprawomocnienia się wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 czerwca 2003 r., w którym zasądzono od powodów na rzecz ubezpieczyciela należność objętą kwestionowanym tytułem wykonawczym. Wspomniany wyrok stał się bowiem prawomocny dopiero z chwilą wydania przez Sąd Najwyższy z dnia 16 stycznia 2004 r. postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej powodów do rozpoznania. Sąd Apelacyjny stwierdził także, że strona pozwana złożyła wniosek o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi z dnia 5 czerwca 2003 r. w dniu 5 września 2013 r., a więc w okresie biegu dziesięcioletniego terminu przedawnienia wynikającego z art. 125 § 1 zdanie pierwsze k.c. Oznacza to skuteczne przerwanie biegu przedawnienia (art. 123 § 1 k.c.). Co więcej, przed upływem wspomnianego dziesięcioletniego terminu pozwana ponadto złożyła wniosek o wszczęcie egzekucji. W tej sytuacji brak było podstaw do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego z dnia 5 czerwca 2003 r. w oparciu o przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

W skardze kasacyjnej powodów podniesiono zarzuty naruszenia art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 117 § 1 k.c. oraz art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Wyrok Sądu Apelacyjnego został zaskarżony w części, tj. w zakresie, w jakim Sąd ten oddalił powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w odniesieniu do odsetek od kwoty 79.645,25 zł w okresie od dnia 17 stycznia 2004 r. do dnia 6 grudnia 2010 r.

Skarżący wnosił o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części i wydanie w tym zakresie wyroku co do istoty sprawy, tj. pozbawienia wykonalności wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 czerwca 2003 r. w odniesieniu do odsetek od kwoty 79.645,25 zł od dnia 17 stycznia 2004 r. do dnia 6 grudnia

2010 r, ewentualnie – o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w części zaskarżonej i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 125 § 1 k.c., roszczenie stwierdzone prawomocnym wyrokiem przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczenia byłby krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu.

Jako podstawę powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności powodowie wskazali art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., przy czym uzasadnieniem takiego rozstrzygnięcia miało być przedawnienie roszczenia pozwanego wobec powodów. Kwestionowany przez powodów tytuł (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 5 czerwca 2003 r.) obejmował nie tylko należność główną, ale także odsetki za opóźnienie za okres od dnia 24 października 2002 r. do dnia zapłaty (k. 16-17 akt sprawy). Z treści pozwu wynika, że powodowie żądali pozbawienia wykonalności wspomnianego tytułu w całości (k. 2 akt sprawy), chociaż wprost nie indywidualizowali należności objętych tym tytułem (należności głównej i ubocznych). Skoro żądanie miało charakter ogólny (art. 321 § 1 k.p.c.), nie było niezbędne wyszczególnienie w pozwie wszystkich należności ujętych w tytule. Jeżeli zatem w zaskarżonym wyroku Sądu Apelacyjnego oddalono powództwo w całości, oznacza to, że Sąd brał pod uwagę wszystkie należności objęte kwestionowanym tytułem.

Tymczasem w art. 125 § 1 k.c. wyraźnie zróżnicowano terminy przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe i innych roszczeń. Roszczenie o odsetki za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.) należą do kategorii świadczeń okresowych i – jeżeli zostały stwierdzone tytułem wykonawczym – powinny przedawniać się z upływem trzech lat (art. 125 § 1 zdanie drugie k.c.). Chodzi tu jednak tylko o odsetki „należne w przyszłości”, a więc takie, które stają się wymagalne m.in. po uprawomocnieniu się wyroku sądowego, stwierdzającego obowiązek zapłaty tych odsetek (por np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2014 r., I CSK 197/13 nie publ.).

Zdarzenia prawne, które prowadzą do przerwania biegu przedawnienia roszczenia głównego mogą także spowodować przerwanie biegu przedawnienia roszczenia obejmującego odsetki za opóźnienie (art. 123 § 1 k.c.). W związku z tym, że wierzyciel (pozwany) złożył wniosek o nadanie kwestionowanemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności w dniu 5 września 2013 r., doszło do przerwania nie tylko roszczenia głównego o zapłatę kwoty 79.645,25 zł, ale także roszczenia o odsetki za opóźnienie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie przyjmuje się, że już wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przerywa bieg tytułu przedawnienia, a nie dopiero wniosek o wszczęcie egzekucji (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2004 r., II CK 276/04, nie publ.; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 58).

Sąd Najwyższy nie podzielił zatem odmiennego stanowiska skarżącego w tym zakresie.

Jeżeli zatem doszło do przerwania biegu przedawnienia roszczenia o odsetki za opóźnienie w dniu 5 września 2013 r., istniały podstawy do odpowiedniego skorygowania zaskarżonego wyroku. Należało bowiem przyjąć, że przedawnieniu uległo roszczenie o odsetki za okres od dnia 17 stycznia 2004 r. do dnia 5 września 2010 r., tj. od dnia następnego po uprawomocnieniu się wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 czerwca 2013 r. i do czasu przerwania biegu tego przedawnienia. W tej sytuacji należało uchylić zaskarżony wyrok w części dotyczącej oddalenia powództwa w odniesieniu do odsetek za opóźnienie za okres od dnia 17 stycznia 2004 r. do dnia 5 września 2010 r. (pkt I zaskarżonego wyroku) i w tym zakresie oddalić apelację (art. 398¹⁵ k.p.c.). Trafny bowiem okazał się zatem zarzut naruszenia art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 117 § 1 k.p.c.

Skargę należało oddalić w pozostałym zakresie, bowiem powodowie nietrafnie przyjmowali konieczność łączenia przerwania biegu przedawnienia roszczenia o odsetki ze złożeniem przez stronę pozwaną wniosku o wszczęcie egzekucji (w dniu 6 grudnia 2013 r.), a zatem sugerowali objęcie przedawnieniem dłuższego odcinka czasowego.

O kosztach postępowania orzeczono stosownie do postanowień art. 100 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c.

db, jw.